

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izšla vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam pošt, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošlja do odpovedi. — Udje „Kata“, „Kavarnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni list stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petivrsne za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeran popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Reklamacije se poštnino prosto.

Danšnja številka obsega 12 strani.

Samo eno krono

stane »Slovenski Gospodar« za 4 mesece, to je do novega leta.

Evharistični shod.

Evharistični shod na Dunaju je že cel zadnji čas v ospredju avstrijske javnosti. Katoliki so se ga veselili, vse svobodomiselnih stranke so ga napadale. Smeli je posilil človeka, ko je gledal, kako so se različni svobodomiselci trudili, dokazati nam v knjigah, časopisih in na shodih, da je evharistični shod popolnoma nepotreben in da le vznemirja ljudi. Kaj briga te stranke, kako katoliki svojemu Bogu izkazujejo čast in ljubezen! Oni časi so minili v Avstriji, ko so bili katoliki še bojazljivi in so se s strahom pri vsakem koraku povpraševali, kaj bodo neki rekli svobodomiselci. Vrste zavednih katolikov so se podvojile, potrojile, lahko rečemo, po nekod celo podsetile, in mi korakamo brez ozira na levo in desno naprej svoja lastna pota.

Slovenski Stajer je dobro poučen o namenu in važnosti evharističnega shoda na Dunaju. Naš skrbni vladika je v pastirskih listih in knjižicah kakor čebelnica pridno donal gradivo, da se ljudstvo opozori, pouči in navduši za dunajski shod, ali da se vsaj v duhu z goriškimi molitvami pred Najsvetejšim doma združuje z dunajskimi čestilci presvete Evharistije. Naša škofija bo vsled tega zelo častno zastopana na Dunaju. Včeraj, dne 11. t. m., se je odpeljalo nad 1200 Lavantincev k dunajskemu shodu. Tudi druge slovenske škofije so vrlo dobro zastopane. Kranjcev se udeležuje shoda okoli 1500, Goričanov 482, Korošcev 403, Tržačanov 210. Tudi nekaj beneških Slovencev se udeleži, ki se pridružijo Goričanom. Le o ubogih ogrskih Slovencih ne vemo, ali se je kdo pobrigal v tem oziru za nje ali ne. V procesiji bodo šli Slovenci kot posebna skupina, in sicer v sledečem redu: škofija lavantinska, koroški Slovenci, škofija ljubljanska, goriški Slovenci. Trst bo nastopil kot celota takoj za slovenskimi škofijami. Orli tvorijo posebno skupino, ki bo imela svoje mesto med Korošci in Kranjci.

Slovenci bodo imeli na Dunaju svoje lastne prireditve v frančiškanski cerkvi. Danes, v četrtek, dne 12. septembra, govori jutraj tržaško-koprski škof dr. Andrej Karlin: Evharistija, središče krščanske družine; popoldne govori urednik „Bogoljuba“, Jan. Ev. Kalan: Kaj vidi Jezus iz tabernakelja po naši domovini? V petek, dne 13. septembra, govori jutraj ljubljanski škof dr. Anton Bonaventura: Evharistija in mladina; popoldne ljubljanski kanonik dr. Jos. Gruden: Socialni pomen Evharistije. V soboto govori jutraj naš lavantinski knezoškof dr. Mihael Napotnik: Kako povzdigniti čiščenje sv. Rešnjega Telesa med Slovenci?; popoldne mariborski profesor dr. Anton Medved: Izobraženstvo in Evharistija. V nedeljo govori jutraj goriški knezoškof dr. Frančišek Borgia Sedej: Izpričevanje sv. Evharistije v javnem življenju; popoldne ima kaplan Ivan Hornbek sklepi govori. Nastopijo torej vsi naši slovenski škofje ter najznamenitejši cerkveni govorniki.

Tudi izvincerkveno zborovanje se priredi v petek za Slovence na Dunaju v šestem okraju. Zaprisednika tega zborovanja je določen voditelj koroških Slovencev, dr. Janko Breje. Učiteljšeni profesor iz Gorice, g. Jožef Cizel govori: Katoliški neduhovnik in krščanstvo v življenju; deželnega glavarja namestnik za Stajersko, dr. Franc Jankovič, govori: Naša javnost in presveta Evharistija. Nato sledi razprava, predlogi in prost razgovor.

Na skupnem evharističnem shodu v cerkvi sv. Stefana, na katerem bodo nastopili zastopniki vseh narodov, imamo Slovenci dva odlična govornika: Včeraj v sredo je govoril pri otvoritveni seji kranjski deželni glavar dr. Ivan Susteršič: Sprejetje, razširjenje in obramba dedščine Jezusa Kristusa. Danes v četrtek pa govori pri drugem slavnostnem zborovanju knezoškof lavantinski, dr. Mihael Napotnik.

Slijaj evharističnega shoda se bo razvil dne 15. t. m. pri procesiji. Udeleži se ga cesar s celim dvorom; cesarski sprevoz sam bo dolg blizu 2 kilometra. Najsvetejše v monštranci bodo vozili v prekras-

nem vozu, v katerem bosta klečala kardinala: papežev odposlanec Van Rossum in dunajski nadškof dr. Nagl. Papežev odposlanec bo ves čas cesarjev gost.

Priprave na Dunaju.

Cel Dunaj se pripravlja za shod, ki bo obiskan iz vseh delov sveta. Cesarski dvor je že okrašen z zastavami. Na zidu zunanjih vrat k cesarskemu dvoru se gradi oltar, kjer se bo v nedeljo po procesiji za vse udeležence brala sveta maša in podelil z Najsvetejšim sveti blagoslov. V ulicah, po katerih se bo gibal pedeljski obhod, se stavijo odri za gledalce. Vozovi in samodrži švigajo k pisarnam, ki dajejo vsa, pojasnila za shod. Posamezni udeleženci že prihajajo na Dunaj. Govorijo se vsi jeziki in marsikateremu tujeu se veselo zasmeji obraz, kadar najde tolmača ali celo rojaka, s katerim lahko pokramlja v domačem jeziku. Stolna cerkev sv. Stefana pa je zadnje dni zaprta radi priprav, ki so potrebne v notranjščini. Visoke zastave vihrajo pred cerkvijo na Stefanškem trgu v pozdrav vsem udeležencem. Čeprav je življenje po dunajskih ulicah že sicer izredno živahno, sedaj je še mnogo bolj. Priprave so v najlepšem toku. Le ena skrb še ni rešena: Kako bo vreme v nedeljo.

Prestolo naslednikovo zanimanje.

Prestolonaslednik Franc Ferdinand ima sedaj mnogo posla pri manevrih. Najprej je bil pri manevrih na Tirolskem, potem se je odpeljal k cesarskim manevrom na Ogrsko. Ob tej vožnji se je mudil samo 24 ur na Dunaju, vendar ni hotel zamuditi priložnosti, da pokaže svoje veliko zanimanje za evharistični shod. Ogledal si je oltar nad dvornimi vrati, povpraševal, kako bodo nastopile različne narodnosti ter se posebno zanimal za prostor, na katerem bodo ob slovesni sveti maši v nedeljo stali oficirji. Pripravljalnemu odboru je prestolonaslednik v srčnih besedah izrekel zahvalo za vso skrb.

Cesarska hiša pri shodu.

Kakor znano, je cesar pokrovitelj evharističnega shoda. Mnogo članov cesarske hiše pa sodeluje pri evharističnem shodu. Prestolonaslednikova žena, knežinja Hohenberg je predsednica odseka za cerkveno opravilo. Sama velika čestilka lurske Marije, je poskrbela, da je na shodu tudi predavanje o čudežih v Lurdu. Nadvojvodinja Marija Anunciata je predsednica združenih ženskih odsekov za pripravljala dela. Toda tega mesta ni sprejela morda samo, da da odsekem svoje ime na razpolago, ampak je prihajala tudi redno k sejam, ki so bile zadnji čas vsaki dan. Mlada soproga bodočega prestolonaslednika Karla Franca Jožefa, nadvojvodinja Cita, je predsednica odseka za okrasitev vseh shodnih prostorov. Nadalje so se udeleževale priprav nadvojvodinje Marije Valerije, Marija Jožefa, Marija Terezija, Blanka, Izabela in Marija Kristina, ki so imele vsaka svoj lasten delokrog pri mnogoštevilnih pripravah.

Papežev odposlanec pride.

V ponedeljek, dne 9. septembra, je stopil na avstrijska tla papežev odposlanec kardinal Van Rossum. V Pontafelu na italijanski meji je bil sprejem. Nasproti se mu je pripeljal predsednik sprejemnega odbora grof Jaroslav Thun, dunajski kanonik baron Spens-Boden ter zastopnika železniškega ministrstva, dvorni svetnik Kittl in oddelni svetnik Eisl. Grof Thun je kardinala pristrčno pozdravil ter končal: Pozdravljamo zelo spoštljivo odposlanca sv. Očeta ter prosimo, da Vaša prevzišenost blagohotno sporoči Njegovi Svetosti, sedaj slavno vladajočemu papežu Piju X., izraze naše otroške udanosti. Kardinal Van Rossum je rodom Holanec ter je iz reda redemptoristov.

Sprejem na Dunaju.

Papežev odposlanec se je vozil v dvornem vlakcu po državni železnici skozi Celovec. Vlak je vodil dvorni svetnik beljaškega železniškega ravnateljstva. Dunaj si je nadel za sprejem praznično obleko. Na kolodvoru so čakali kardinala v imenu cesarja grof Černin in cesarski namestnik na Nižjem Avstrijskem, baron Bienerth. V trenutku, ko se je pripeljal vlak s kardinalom na dunajski kolodvor, zazvonili so zvono- vi po vseh dunajskih cerkvah. Grof Černin je izročil kardinalu dobrodošlico cesarjevo, za kar je naprosil

papežev odposlanec grofa, da izroči cesarju izraz visokega spoštovanja. Med radostnimi vskliki velikanske množice ljudstva je stopil kardinal na dvorni voz, ki mu ga je dal cesar na razpolago. Pri opernem gledališču na ringu je bil slovesen sprejem. Pričakovali so ga dunajski kardinal dr. Nagl, poslanik Scapinelli in dunajski župan dr. Neumayr ter ga pozdravili s posebnimi govori. Van Rossum se je vsakemu zahvalil, posebno srčno dunajskemu županu, rekoč: S posebnim ganutjem sem izvedel, kako Vaš občinski odbor skrbi, da ohrani vero v srečni šolske mladine, Ganilo me je tudi, kako stari Dunaj izraža ljubezen in čast središču krščanstva, presveti Evharistiji. Z nepopisnim navdušenjem so bile sprejete te besede od navzoče množice. Nato je obiskal kardinal Najsvetejše v Stefanovi cerkvi ter se podal potem v cesarski grad, kjer je cesarjev gost. Zvečer ob 6. uri je sprejel papežev odposlanca cesar v svojem stanovanju. Odposlanec je izročil cesarju posebno papeževo pismo.

Odhod lavantinskih udeležencev.

Včeraj jutraj so se z mariborskega kolodvora odpeljali udeleženci evharističnega shoda na dveih vlakih na Dunaj. Vkljub temu, da je neprestano deževalo, je bilo na kolodvoru pred dohodom obeh vlakov živahno gibanje. Udeležencev, ki so bili okrašeni z znaki, je bilo okrog 700. Mnogi so se že prej odpeljali. Železniška uprava je šla udeležencem zelo na roko. Uradniki in sprevodniki so s potniki zelo prijazno postopali. Ko je nek socialni demokrat vsiljeval nekaterim potnikom letak svobodomiselcev, v katerem se sramoti evharistični shod in je par romarjev opsoval, ga je uradnik takoj odstranil. Prvi vlak je odpeljal ob 6., drugi ob 6. uri jutraj. Oba vlaka sta imela zamudo. Udeležence vodi vlč. g. kanonik in stolni župnik Moravec.

Računa se, da bo vseh udeležencev na shodu okoli 150.000. Vlaki, ki vozijo proti Dunaju, so bili že prve dni tega tedna z udeleženci prenapolnjeni. Novejša dogodke še objavimo v tem listu med najnovejšimi vestmi.

Nevarnost, da bo vojska.

Pri nevarni bolezni se bolnikovo stanje naglo vmenjuje: sedaj je bolezen hujša, potem je nekaj časa zopet boljše, potem se je bati smrti, potem zopet boljše, in tako je skoro vsak trenutek drugo poročilo o bolnikovem stanju. Enako se nam godi s poročili o političnem stanju na Balkanu. Že mislimo, da bo vojska, a potem se naenkrat razmere izboljšajo in razjasne in nasprotno, kadar se nam zdi, da se težave polagoma odстранjajo, se naenkrat pojavi na nebu nevaren oblak. Vsa Evropa je mislila, da se bodo razmere v Turčiji radi Albancev, Bolgarov in Srbov vsled posredovanja našega zunanjega ministra grofa Bertholda mirnim potom razrešile, a naenkrat prihajajo zopet zelo vznemirljiva poročila iz Balkana.

Na Bolgarskem terja ljudstvo z vso silo, da se napove vojska Turški radi grozovitosti, ki se gode v Turčiji (Makedoniji) bivajočim Bolgarom. Vlada se komaj vzdržuje, ker je ljudska volja obrnjena že proti njej. Viharna zborovanja se vršijo na Grškem, kjer Grki zahtevajo, da se mora turška vlada v Albaniji ozirati tudi na Grke in ne samo na Albance. Grki so proti samostojnosti Albancev. Albanci sami še tudi niso pomirjeni, vendar se turška vlada trudi, da bi jih zadovoljila ali vsaj z obljubami pomirila.

Presenečenje v vseh političnih krogih je zopet vzbudilo ravnanje Srbije. Tudi ona se briga za razmere v turški Makedoniji, ker živi tam mnogo Srbov, katere Mohamedani neprestano preganjajo in o katerih misli Srbija, da bi se jim pač najbolje godilo, ako bi prišli pod srbskega kralja. Srbija je v zadnjih dneh paenkrat in nepričakovano ter nenapovedano prepovedala, da se iz Srbije ne sme več izvažati niti žito niti kako drugo krmilo. In vendar je znano, da je ravno v tem oziru imela Srbija letos dobro letino. Razlog za prepoved torej ne more biti pomanjkanje, ampak nekaj drugega. Države izdajajo podobne prepovedi, kadar stoje neposredno pred trenotkom, da napovedo vojsko.

Borze so dobro razumele ravnanje srbske vlade in takoj se je lotila vznemirjenost naših borz.

Vrednosti papirjev so se začele pomikati navzdol. Tudi vsa javnost je postala zopet pozorna ter spoznala, da smo še vedno v nevarnosti pred vojsko. Seveda se bodo potrudile velike države, da ne puste balkanskim državam takih nevarnih poizkusov, ki spravijo lahko celo Evropo iz ravnotežja.

Politični ogled.

— Dne 6. septembra: Listi poročajo, da bo odstopil trgovinski minister dr. Rössler. — Pravosodni minister dr. Hohenburger je izdal za sodni je češkega ozemlja neko jezikovno odredbo, s katero pa Čehi niso zadovoljni, ker se je s to odredbo baje prikrajšalo del jezikovnih pravic čeških sodnikov. Čehi prireajo protestne shode. — Na Dunaju se je vršil te dni shod remških sodnikov, kateri se je izrekel s 159 proti 158 glasovi za to, da naj še nadalje ostane v veljavi smrtna kazen. — Nemški cesar se je udeležil velikih vojaških vaj v Švici, kjer je bil zelo prijazno sprejet. Posebno se je zanimal za švicarsko vzorno urejeno milico, to je deželno brambo.

— Dne 7. septembra: Prestolonaslednik Franc Ferdinand se je danes pripeljal s svojo rodilno iz Solnograda na Dunaj. Tje se je pripeljal tudi nemški kancler (min. predsednik Bethmann Hollweg), s katerim se je Franc Ferdinand dalje časa razgovarjal. — Ministrski predsednik grof Stürgkh je zopet ozdravel in prevzame vodstvo ministrstva. — Za občinske volitve v Gradcu, ki se vršijo koncem septembra, je prišlo med krščanskimi socialci in nemškimi strankami do kompromisa, z namenom, premagati socialne demokrate. — Nad Balkanom se zbirajo črni oblaki. Listi poročajo, da bo mogoče v kratkem prišlo do vojske med Turčijo in Srbijo.

— Dne 8. septembra: Cesar se je danes s svojim spremstvom vrnil iz Išla, kjer je bil na polletnih počitnicah, na Dunaj v Senbrun. K njemu sta za prihodnje dni poklicana ministra Berchtold in Stürgkh, da mu poročata o zamotnem zunanjem in notranjem političnem položaju. — Med Poljaki in Rusini se bodo vršila prihodnji teden pogajanja, da se doseže delamoznost galicijskega deželnega zbora. — Uprorni Albanci nameravajo proglasiti severno Albanijo za samostojno kraljevino. — Vstahi v Mehiki ropajo po deželi. Severoameriške države odpošljejo na mehiškansko mejo več vojaštva, da se upor ne razširi.

— Dne 10. septembra: Cesar je sprejel danes ministrskega predsednika grofa Stürgkha. Razgovarjal se je z njim poltrugo uro o političnem položaju. — Listi poročajo, da bo za novega trgovskega ministra imenovan sekijski načelnik dr. Mataja. Za poljedeljskega ministra pa se imenuje češkega profesorja dr. Horačka. — Deželni zbori, v katerih ni obstrukcije, bodo sklicani koncem septembra in v začetku oktobra h kratkemu zasedanju. — Na Ogrskem traja boj med vlado in manjšino zopet naprej. Opozicija zahteva, da se ministrski predsednik Lukač in predsednik poslanske zbornice, Tisa, odstranita iz svojih mest. — Med Italijo in Turčijo bo menda vendar prišlo do miru. Pri spravnih pogajanjih v Švici so se zastopniki v glavnih spornih točkah zjedini.

Razne novice.

* Godovi prihodnjega tedna:

- 15. nedelja: 16 po Binkošti, Ime Marijino.
- 16. ponedeljek: Ljudmila vdova.
- 17. torek: Lambert, škof in mučenik.
- 18. kvaterni sredo: Tomaž.
- 19. četrtek: Januvarij, mučenec.
- 20. kvaterni petek: Evstahij.
- 21. kvaterni sobota: Matej.

* **Odlivovanja.** Cesar je povzdignil slovenskega državnega poslanca in podpredsednika državnega zbora, Jožeta Pogačnika v viteški stan. Najvišje priznanje pa je izrekel cesar radi sodelovanja pri novi brambni postavi ministerijalnemu svetniku dr. Ivanu Zolgarju na Dunaju.

* **Iz sodne službe.** Deželno sodni svetnik in predstojnik okrajnega sodišča v Rogatu dr. Franc Zangger je prestavljen kot deželnosodni svetnik v Celovec.

* **Spremembe pri kapucinih.** Pod predsedstvom generalnega ministra iz Rima, P. Pacifka, se je dne 4. sept. vršil v Celju pri kapucinih provincijalni kapitel. — Provincijalom je bil izvoljen P. Eduard Bervar: Provincijalnim definitorjem pa: P. Linus Prah, P. Zeno Leno, P. Ladislav Hazemali, P. Albert Mössberger. — Nekateri druge bolj važne spremembe v različnih samostanih so sledeče: **Celje:** P. Rudolf Marolt, gvardijan v Celju, P. Filip Zemljčič, vikar in submagister v Schwanbergu. — **Lipnica:** P. Leo Črček, gvardijan v Lipnici, P. Ciril Gorican in P. Irenej Kobal, gresta v Murau, P. Benedikt Čirič v Celje. — **Gorica:** P. Valerijan Sartory gre v Škofjeloško. — **Sv. Križ:** P. Jeronim Streminger, gvardijan v Gorici, P. Bonaventura Savec v Wolfsberg kot katehet. — **Škofja Loka:** P. Metod Mišič, gvardijan v Sv. Križu na Vipavskem, P. Erhard Pečar, vikar v Škofjeloški. — **Celovec:** P. Lambert Lanzoner, gvardijan istotam, P. Otokar Cejan, vikar, P. Kajetan Dvor, vikar v Gorici. — **Wolfsberg:** P. Gotthard Purtscher, gvardijan istotam, P. Henrik Patrih, P. Janez Reber v Lipnici, P. Placid, vikar v Hartbergu. — **Schwanberg:** P. Zeno, gvardijan in magister istotam, P. Hubert vikar v Knittelfeldu, P. Efrej Majcen v Knittelfeld, P. Stefan v Mettersdorf. — **Hartberg:** P. Eugen Merše v Wolfsbergu. — **Knittelfeld:** P. Bruno v Gradcu, P. Bonifac v Schwan-

berg. — **Murau:** P. Irenej Lentner v Wolfsberg, P. Vilhelm v Celovec. — **Gradec:** P. Atanas Eisler, superior istotam. — **Mettersdorf:** P. Janez Dam. Lovrenčič v Sv. Križu na Vipavskem.

* **55 novih naročnikov** za „Slovenskega Gospodarja“ samo iz ene župnije. Od Sv. Križa na Murškem polju smo dobili tekoči teden 55 novih naročnikov, ki so tudi vsi plačali naročnino do novega leta. Slava našim zavednim in delavim somišljenikom na Murškem polju! Druge župnije, vzgledujte se po teh vrlih našincih.

* **Krepak odgovor.** Framski župnik nam je poslal 10 novih naročnikov s pripombo: „Z ozirom na nesramno lažnjiv napad šljivniških štajerčijancev v „Štajercu“ pošljem mesto zagovora 10 novih naročnikov.“

* **Vrl župan.** Naš vneti somišljenik g. Filip Galunder, župan pri Sv. Križu nad Mariborom, je za naš list pridobil pri Zg. Sv. Kungoti pet novih naročnikov. Slava mu!

* **Socialni demokratje hujskajo proti kmetom.** Da so socialni demokratje sovražniki kmečkega stanu, to vemo, a zadnji čas postajajo ti ljudje vedno bolj srboriti. Glasilo slovenskih rdečkarjev „Zarja“ pravi, da delajo kmetje velikanske odirne dobičke, in da so najbolj strupeni sovražniki delavcev. Drzne si trditi, da delavski žep več ne zmoro luksusa, to je, da socialdemokratje mimajo denarja za kopalnice, obisk gledališča in koncertov in za druge potrebe „modernega“ človeka. Obenem pa priznava, da kmečki sinovi tšičijo v mesta. Odtod se spozna, da so rdečkarji največji sovražniki kmečkih delavcev. Kmet mora delati neprenehoma od zore do mraka in niti na misel mu ne more priti, da bi si privoščil zgoraj omenjene zabave. Če pa rdečkarji mislijo, da se kmetom tako dobro godi, čemu ne pritisnejo iz mest na kmete? Kdor stvari prav presoja, gotovo spozna, da največ draginje napravlja alkohol, ki se je preveč ndomačil v mestu in na deželi, in pa vojaštvo, ki je potrebno, da rdeči anarhisti ne začno moriti in ropati.

* **Liberalci, ne hlini se vendar!** „Narodni List“ v zadnji številki poziva slovenske stariše, naj dajo zapisati svoje otroke v slovensko šolo. To je prav! Mi smo že sto in stokrat klicali v našem listu slovenskim starišem: Slovensko dečo v slovenske šole! A kakor sploh liberalci ni bil nikdar odkritosrčne narave, tako je tudi takaj Liberalni urednik piše, da bi se ne pokazal kot dobrega narodnjaka, za slovensko šolo, liberalni pristaji pa zanj na deželi vpišuje svoje otroke v šulferajnske šole. Navajamo samo za vzgled Polzele v Sav. dol. Tam so najboljši liberalni volilci dali svoje otroke v šulferajnske šole. Med besedami in dejanji je pri liberalcih velika razdalja.

* **Svobodomiselní program.** Na letošnjem mednarodnem shodu svobodomislecev v Monakovem je posebno odkrito govoril svobodomislec Farnemont. Rekel je: „Mi moramo ustanoviti veliko zvezo svobode: anarhisti, socialisti, monisti, liberalci. Naš boj velja trem močnem teme: kmetijstvu, plemstvu, kapitalu. Portugalska nam je pokazala pot, po kateri moramo hoditi.“ Ves boj svobodomiselnih strank je torej po tej izjavi naperjen proti katoliški veri in cerkvi in tudi proti onemu stanu, ki je zaradi svojega treznega življenja ostal katoliški cerkvi najbolj zvest, proti kmetijstvu. Za to pa je resnično, kdor liberalci, ta izdajalec kmečkega stanu. Na istem shodu je drug svobodomislec Bazire rekel: „Kakor pijanec vzamemo steklenico, tako se mora ljudstvu vzeti vera v nadnaravnost.“

* **Škof Slomšek in šola.** Kmalu se začne novo šolsko leto, posebno v mestih in trgih. To je za vsa slovenski stariši, važen trenutek. Odločiti se morate, kam boste poslali svoje otroke v šolo. Če zdrava pamet vam pravi: Slovenski otroci v slovensko šolo. In vendar je še toliko zaslepljenih starišev, ki tlačijo svojo dečo v šulferajnske šole. O takih nesrečnih stariših so zapisali naš veliki škof Slomšek te-le ostre besede: Slovenci! Ne bodite abotne šolobarde! Le na nemščino gledate, pobistrenje in požlahtenje srca pa zanemarjate. To bi bilo narobe delo. Kdor le po nemški besedi šolo ceni, se močno goljufa. Gorje vam, ako pošiljate svoje otroke v šolo zato, da bi se naučili nemščine, za modro glavo in pošteno srce vam pa ni mar! Nezačuden, napuhljeni otroci vas bodo po nemško kleli, vi stariši pa bodele po slovensko solze točili. — Pomislite stariši to-le: 1. V šulferajnski šoli mora učiti duhovnik vse po nemško. Slovenski otroci ga ne razumejo in se ničesar ne naučijo. Tako odrastejo v brezbožnost. Hočete li tudi vi take brezbožne otroke imeti, kakršni prihajajo zdaj iz šulferajnskih šol? Kam pridemo? 2. Slovenski otroci v teh šolah zaostajajo v pouku, ker ne razumejo učitelja. Če vas kdo pošlje v kitajsko šolo in vas učitelj po kitajsko uči, ga tudi ne bode razumeli. Tako se godi tudi našim otrokom v šulferajnski šoli, kjer učitelj vse po nemško uči. Slomšek pravi: „Dokler otrok v domačem jeziku vajen ni, se nemškega težko uči. Takemu je šola izgubljen čas.“ Stariši, hočete li tudi vi, da bi vaši otroci v šoli zastoj trgal hlače? 3. Šulferajnske šole so krive, da smo mi Slovenci revnejši, da zaostajamo v gospodarskih rečeh. Tako uči Slomšek: „Ako smo Slovenci v posvetnih rečeh zaostali, so krive nerodne (nemškutarke) šole, v katerih se mladina ne uči drugega, ko nekoliko nemščevati. Nemški pozabijo, drugih potrebnih reči se pa niso učili.“ Nekateri stariši mislijo: Če le moj otrok enkrat nemško zna, bo kmalu gospod, ne bo mu treba težko delati kakor meni. Tem starišem rečem: Motite se! Samo nemško znati je veliko premalo za življenje. Prvo in najpotrebnejše je: Bodi poštenega srca, priden in razumen! Kjer tega ni, tudi nemška beseda ne bo pomagala. Koliko je ljudi, ki nemško znajo, pa le nič nimajo! Dragi Slovenci! Poslušajmo vsaj letos glas našega velikega škofa A. Slomškega, ko obhajamo 50letnico njih smrti. Ogibljimo se šulferajnskih šol! Naj se po lepem Slovenskem Štajerju povsod razlega glas: Slovenski otroci v slovensko šolo!

* **Izpreobrnimo se!** V Kranju izhajajoči „Gorenjec“ piše pod navedenim naslovom: „V Slovincih zadnji čas opazujemo nenavadno veliko nagnenje k veseljenju in skupnemu popivanju. Vzrok temu najdemo v živahni slovenski naravi in od očetov podedovani navadi, deloma pa tudi v navajanju k pitju in plesu, ki primerno z delom časa v vedno večji meri vrši od strani raznih društev in strankarskih prireditelj.“ — Besede so opravičene, za to pa naj skrbijo krščansko-socialne organizacije, da brez čuma in alkohola s tihim, neumornim poučnim delom skrbijo za izobrazbo in napredek ljudstva.

* **Shod avstrijskih katehetov** se je vršil na Dunaju, katerega se je udeležil in ga z lepimi besedami pozdravil tudi naučni minister. Izmed Slovincov so na shodu govorili mariborski g. dr. Medved in ljubljanski Ivan Smrekar. Istočasno se je vršil tudi mednarodni shod za krščansko vzgojo in shod mednarodne zveze katoliških društev za žene.

* **Nemško štajersko veleposestvo** kandidira namesto umrlega dež. poslanca Mayr pl. Melnhofa pišečega graščaka barona Moškona.

* **Papeževе sestre.** Ena najlepših potez v značaju sedanjega papeža je globoka ljubezen, katero goji do svojih sester Roze, Ane in Marije. Sestre so mu z ljubeznijo še skoraj bolj udane kot on njim, kajti njih brat jim je bil že od mladih nog najvišji ponos življenja. Kakor nek angleški list poroča, se sestre niso bale nobene trtve, ko se je dečku reklo, ki je bil njih očesna punčica, dati najboljšo vzgojo, da zamore doseči najvišji cilj, t. j. duhovniško čast. Na njih malem posestvu v Riese so bili tisti čas hudi dnevi; sestre so delale cel dan na polju in vrtu, da so zmogle pokriti stroške za učenje malega Jožeka. In brat jim je že zgodaj vrnil, kar so za njega storile. Ko je končal učenje, je takoj skrbel, da se je življenje starejšim sestrām olajšalo; in ko je dosegel najvišjo cerkveno čast, je rastle tudi sreča v njih srehi, a načina svojega življenja niso hotele spremeniti. Ostale so priproste in pridne kmečke ženske in bratu je bilo najljubše, če je zamogel z njimi uživati tiho in mirno življenje. In potem je prišel oni veliki dan, ko je Jožef Sarto kot najvišji duhovnik katoliške cerkve nastopil sveto stolico, sestre so bile presenečene in v strahu radi velike sreče in sprememb, ki bodo prišle v njih življenje. „Oh, sedaj ga ne bomo mogle več videti“, je zaklicala najmlajša sestra in starejša je žalostno pridljala: „Kako bo on pogrešal svoj priprosti rižev in školjčni zajutrek, ki mu je najbolj teknil, če smo mu ga ne pripravile.“ Novega papeža so spremljale enake, skrbipolne misli. Ali jih ne bo smel več pri sebi imeti, svojih ljubljanih sester, ki so mu življenje tako olepšale? Najprvo je mislil, da bodo stanovale pri njem v Vatikanu, vendar ta načrt je moral opustiti. Ali vsaj v njegovi bližini bi si naj poiskale svoj dom. Tako so dobile blizu Vatikana malo, čedno hišico, da so ga zamogle, kolikor mogoče mnogokrat obiskati. Dano jim je bilo, da so lahko živele svoje priprosto, mirno življenje naprej. Papež in njegove sestre se dandanes živijo na isti priprosti način, kakor oni čas, ko je bil brat še mlad duhovnik in so one doma polje obdelovale. Vsako povišanje, vsako potratno ali nepotrebnost v življenju, so papeževе sestre kratkomalo odklonile. Ko so prišle v vedno mesto, se jih je hotelo povzdigniti v grofice, ali one so to odločno zavrnile. „Me smo njegove sestre“, so rekle, „in to je itak dovolj.“ Ko so prvokrat stopile pred poglavarja sv. cerkve, tedaj jim je bilo vendar težko pri srcu zaradi brata, katerega je usoda povzdignila tako visoko nad vse druge; vrgle so se pred njega, ali on jih je vzdignil in ko jih je objel, je rekel: „Mislite na to, da sem jaz še vedno vaš Jožef.“ Svetovalo se je tudi sestrām, naj svojo priprosto kmečko obleko odložijo in se oblačijo kot odlične gospe. Posebno prednica munskega samostana, katero so večkrat obiskale, je s tem silila v nje. Ali one so nosile vedno svoj čipkasti robec na svojih lepo spletenih lasih. Vprašanje, kako bi naj brata pozdravile, jim je zadajalo mnogo skrbi. A našle so čisto navaden izhod. „Če smo sami“, je pripovedovala starejša sestra smehljaje, „se seveda on naš brat in me ga imenujemo Jožef.“ Pred drugimi ljudmi pa mu poljubimo njegov prstan in ga imenujemo sveti Oče.

* **Stoletnica Napoleonovega poraza** na Ruskem. Te dni je preteklo sto let, kar se je bila pri Borodinu v bližini Moskve na Ruskem huda bitka med četami francoskega Napoleona I. in Rusi. Poraz Francozov je bil velikanski. Napoleon je pripeljal iz Francoške nad 400.000 vojakov na Rusko. Francozi so prvotno prodirali vedno naprej, Rusi so se umikali ter za seboj požgali vsa mesta, trge in vasi. Samo mesto Moskva, ki je bilo nekdanje glavno mesto Rusije, je gorelo celih 7 dni, t. j. od 14. do 21. septembra 1812. Dve milj daleč na okrog se je raztezalo ognjeno morje. Francoze pa ni zalotila samo nesreča pri groznem porazu v vojski, ampak pritisnil je na nje tudi strašni mraz. Mnogo tisoč mladih Francozov je zmrznilo in od glada umrlo na ruskih poljanah. Napoleon se je vrnil osramočen le s par tisoč svojih vojakov domov na Francoško. In te dni slavijo Rusi stoletnico sijajne zmage nad velikim Napoleonom. Dne 7. septembra je bila v Borodinu glavna slavnost. K tej slavnosti se je pripeljala tudi carska rodina. Na bojišču so ta dan odkrili velik spomenik na čast padlim ruskim junakom. Navzoči so bili pri slavnosti odposlanci tistih polkov, ki so se leta 1812 udeležili bitke. Prišli so tudi nekateri Rusi, ki so že živeli leta 1812. Najstarejši je star 125, najmlajši pa 10 let. Tudi car in carica se udeležujeta stoletnih slavnosti. Največja spominska slavnost pa bo v Moskvi. Vrtijo se velikaanske priprave. Vsa Rusija se pripravlja, da primerno proslavi slavno zmago pred 100 leti.

* **Lastniki mlatilnic pozor!** Na podlagi § 19 tiskovnega zakona zahtevam z ozirom na Vašo notico v št. 35 „Slovenskega Gospodarja“ z dne 29. avgusta 1912 pod naslovom „Lastniki mlatilnic pozor“ med „Raznimi novicami“ v postavni dobi, na istem mestu in z istimi črkami sledeči popravek: 1. Ni res, da sem se izdal kot pooblaščenca mariborskega okrajnega glavarstva, ampak res je, da tega nisem nikjer storil. 2. Ni res, da sem posestnikom,